

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Elišky Cihlářové a soudců JUDr. Jaroslava Hubáčka a JUDr. Karla Šimky v právní věci žalobce: **Comforta, s. r. o.,** se sídlem Václavské nám. 19/832, Praha 1, zastoupený Mgr. Tomášem Krejčím, advokátem se sídlem Pařížská 204/21, Praha 1, proti žalovanému: **Celní ředitelství Praha,** se sídlem Washingtonova 7, Praha 1, v řízení o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 11. 11. 2010, č. j. 6 Ca 339/2007 – 88,

takto:

I. Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 11. 11. 2010, č. j. 6 Ca 339/2007 – 88, a rozhodnutí Celního ředitelství Praha ze dne 1. 10. 2007, č. j. 14800/07-1701-21/R, **se zrušují** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.

II. Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení o žalobě 10 640 Kč do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám zástupce žalobce Mgr. Tomáše Krejčího, advokáta.

III. Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti 5880 Kč do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám zástupce žalobce Mgr. Tomáše Krejčího advokáta.

Odůvodnění:

Městský soud v Praze zamítl rozsudkem ze dne 11. 11. 2010, č. j. 6 Ca 339/2007 – 88, žalobu, kterou se žalobce (dále jen „stěžovatel“) domáhal zrušení rozhodnutí Celního ředitelství v Praze (dále jen „celní ředitelství“) ze dne 1. 10. 2007, č. j. 14800/07-1701-21-R, jímž bylo zamítnuto odvolání stěžovatele proti rozhodnutí Celního úřadu Praha D1 (dále jen „celní úřad“) dne 28. 5. 2007, č. j. 1577-02/07-176800-021, o propadnutí vybraných výrobků (tichých vín) zajištěných v prostoru provizorního skladu v Praze 3. V odůvodnění rozsudku městský soud uvedl, že stěžovateli bylo povolení k opakovanému přijímání vybraných výrobků doručeno dne 13. 11. 2006 a k přijetí vybraných výrobků došlo dne

8. 11. 2006. Za tohoto skutkového stavu stěžovatelova polemika, zda toto povolení bylo vykonatelné či nikoliv není pro posouzení věci podstatná. Podle průvodních dokladů došlo k přijetí výroků na základě neplatných předcházejících jednorázových povolení. Oprávnění přijímat výrobky na základě povolení k opakovanému přijímání vybraných výrobků mohlo stěžovateli vzniknout až jeho právní mocí, tedy poté, kdy mu bylo řádně oznámeno (doručením) a kdy uběhla lhůta k odvolání. Okolnosti, za nichž byla tichá vína na územní České republiky dovezena, vylučují tvrzení stěžovatele, že jednal v dobré víře. Vzhledem k tomu, že předmětné povolení nebylo v okamžiku dovozu ještě stěžovateli doručeno, nemohli dodavatelé na průvodních dokladech uvést údaje o tomto povolení, které mohli získat pouze od stěžovatele. Na průvodních dokladech byla uvedena jednorázová povolení, jejichž platnost však vypršela. Proto celní úřad správně odkázal na ust. § 42 odst. 1 písm. c) zákona č. 353/2003 Sb. ve znění pozdějších předpisů, dále jen („zákon o spotřebních daních“). Podle ust. § 26 odst. 2 citovaného zákona potvrzením přijetí vybraných výrobků provozovatelem přijímajícího daňového skladu na průvodním dokladu přechází odpovědnost za porušení režimu podmíněného osvobození od daně na tohoto provozovatele. Stěžovatel se proto nemůže dovolávat toho, že za uvedení nesprávných údajů nemůže nést odpovědnost. Podle názoru městského soudu nelze považovat postup celních orgánů za přehnaně formální, protože podmínky stanovené zákonem pro uložení propadnutí vybraných výrobků, byly beze zbytku naplněny. Pro posouzení věci není rozhodné, že nedošlo k daňovému úniku, neboť s tímto následkem zákon možnost uložení propadnutí nespojuje.

Proti tomuto rozsudku podal stěžovatel v zákonné lhůtě kasační stížnost jednak z důvodu, že městský soud nesprávně posoudil právní otázky v řízení, které probíhalo, tj. z důvodu podle ust. § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. a jednak z důvodu, že v řízení nebyl městským soudem správně zjištěn skutkový stav, když nebyly provedeny všechny důkazy nezbytné pro zjištění skutečného stavu věci, tj. z důvodu § 103 odst. 1 písm. b) ve spojení s písm. d) s. ř. s. Stěžovatel v kasační stížnosti zdůraznil, že znovu poukazuje na to, že nemohl jakkoliv ovlivnit, jaké údaje budou do průvodních dokladů k předmětným dodávkám tichého vína zahraničními dodavateli uvedeny. Údaje vždy vyplňoval příslušný dodavatel bez jeho přítomnosti a jakékoliv součinnosti. Stěžovatelův návrh na provedení důkazu dotazem na dodavatele za účelem objasnění okolností, za nichž byly průvodní doklady vyplňovány, městský soud neprovedl. Z dalšího důkazu, jehož provedení stěžovatel rovněž navrhl, a to z osvědčení o evidenci oprávněného příjemce k opakovanému přijímání vybraných výrobků vydaného celním ředitelstvím dne 26. 10. 2006, navíc jednoznačně vyplývá dobrá víra stěžovatele. Z tohoto osvědčení, jehož obsah byl stěžovateli znám předtím než dne 9. 11. 2006 přijal od přepravce předmětné tiché víno, a na němž není uvedeno žádné ustanovení týkající se možného opravného prostředku, nepochybně vyplývá, že stěžovatel měl důvodně za to, že osvědčení a oprávnění z něj vyplývající jsou účinná okamžikem jeho vydání, tj. ode dne 26. 10. 2006. Tento postup, který stěžovatel považoval za správný, stvrdil svým postupem i celní úřad tím, že v souladu s ust. § 26 odst. 8 zákona o spotřebních daních průvodní doklady k tichému vínu patřil razítkem a ve vztahu ke správnosti údajů v nich obsažených neuvedl žádné výhrady. Tím byly předmětné vybrané výrobky vpuštěny celním úřadem do volného oběhu. Podstatnou je podle stěžovatele skutečnost, která vyplývá ze spisů Městského soudu v Praze vedených pod sp. zn. 7 Ca 267/2007 a sp. zn. 10 Ca 101/2007, a kterou celní ředitelství nerozporovalo, že stěžovatel v rozhodné době, před dovozem

předmětného tichého vína, žádal celní úřad o vydání oprávnění pro jednorázové přijetí vybraných výrobků. Celní úřad však tuto žádost odmítl přijmout s tím, že na základě interního pokynu bude pro jednotlivé daňové subjekty vydáno pouze jedno takové povolení za čtvrtletí. Stěžovatel znovu zdůraznil, že mu jeho jednáním, vzhledem k výši spotřební daně z předmětných výrobků (0%), nevznikl majetkový prospěch a zároveň nemohla vzniknout ani žádná škoda. Podle jeho názoru celní ředitelství nerespektovalo zásadu rovného přístupu k daňovým subjektům, když postupovalo vůči stěžovateli stejně jako vůči osobám, které by obdobné zboží eventuálně dovážely bez jakéhokoliv povolení. Stěžovatel má za to, že městský soud v řízení nedostatečně zjistil skutkový stav a věc nesprávně posoudil po právní stránce, když nepřihlédl ke všem zásadním okolnostem případu, které mimo jiné potvrzují jeho dobrou víru. Proto navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek v plném rozsahu zrušil a věc vrátil městskému soudu k dalšímu řízení.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v souladu s ust. § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které stěžovatel uplatnil v podané kasační stížnosti, a přitom sám neshledal vady uvedené v odstavci 4, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Z obsahu správního spisu vyplynulo, že stěžovatel přijal dne 8. 11. 2006 tichá vína z Itálie a Francie v režimu podmíněného osvobození od spotřební daně. Na průvodních dokladech byla uvedena povolení k jednorázovému dovozu, která v den přijetí výrobků byla neplatná. Povolení k opakovanému přijímání vybraných výrobků z jiných členských zemí v režimu podmíněného osvobození od daně bylo stěžovateli vydáno celním ředitelstvím dne 26. 10. 2006 Na základě místního šetření provedeného správcem daně dne 13. 11. 2006 v prostoru dočasného uskladnění dovezených vín na adrese VŠE PRAHA, Ekonomická 957, Praha 4 bylo zjištěno, že údaje na průvodních dokladech jsou nepravdivé. Proto správce daně téhož dne vydal rozhodnutí č. j. 63-39/06-1768-024 o zajištění vybraných výrobků. Následně dne 28. 5. 2007 vydal celní úřad Praha D1 rozhodnutí č. j. 1577-02/07-176800-021 o propadnutí vybraných výrobků. Proti tomuto rozhodnutí podal stěžovatel odvolání, které bylo celním ředitelstvím zamítnuto.

Podle ust. § 42 odst. 1 písm. c) zákona o spotřebních daních zjistí-li celní úřad nebo celní ředitelství, že údaje uvedené na tomto dokladu jsou nesprávné nebo nepravdivé, rozhodne o zajištění těchto vybraných výrobků, popřípadě i dopravního prostředku, který je dopravuje.

Podle ust. § 42 odst. 11 zákona o spotřebních daních jsou celní ředitelství nebo celní úřad oprávněny uložit propadnutí vybraných výrobků, u kterých se prokáže, že s nimi bylo nakládáno způsoby uvedenými v odstavcích 1 a 2, nebo dopravního prostředku, který takové výrobky dopravoval, jestliže a) tyto vybrané výrobky nebo dopravní prostředek vlastní kontrolovaná osoba, nebo b) osoba, která tyto vybrané výrobky nebo dopravní prostředek vlastní, je celnímu ředitelství známa.

Stěžovatel především namítal, že nemohl ovlivnit, jaké údaje uvedli dodavatelé na průvodních dokladech, a v této souvislosti navrhl u jednání, aby byl proveden důkaz jednak vyžádáním zprávy od dodavatelů, z jakých důvodů uvedli údaje v průvodních dokladech, a jednak výslechem jednatele stěžovatele, jakým způsobem byly průvodní

doklady vyplňovány. Městský soud usnesením vydaným v průběhu jednání rozhodl, že doplnění dokazování provedeno nebude, aniž by toto rozhodnutí jakkoliv odůvodnil. Stejně v písemném vyhotovení rozsudku není nejmenší zmínka o tom, proč navržené důkazy nebyly provedeny.

V této souvislosti lze odkázat na nález dne 16. 2. 1995, sp. zn. III. ÚS 61/94 (dostupný na http://nalus.usoud.cz), v němž Ústavní soud vyslovil, že „*zákonem předepsanému postupu v úsilí o právo (zásadám spravedlivého procesu), vyplývající z Listiny základních práv a svobod (čl. 36 odst. 1), nutno rozuměti tak, že ve spojení s obecným procesním předpisem (o. s. ř.), v řízení před soudem (obecným), musí být dána jeho účastníkovi možnost vyjádřit se nejen k provedeným důkazům (čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod) a k věci samé, ale také označit (navrhnout) důkazy, jejichž provedení pro zjištění (prokázání) svých tvrzení pokládá za potřebné; tomuto procesnímu právu účastníka odpovídá povinnost soudu nejen o vznesených návrzích (včetně návrhů důkazních) rozhodnout, ale také - pokud jim nevyhoví - ve svém rozhodnutí vyložit proč, z jakých důvodů (zpravidla ve vztahu k hmotněprávním předpisům, které aplikoval a právním závěrům, k nimž na skutkovém základě věci dospěl) navržené důkazy neprovedl, resp. pro základ svých skutkových zjištění je nepřevzal (§§ 153 odst. 1, 157 odst. 2 o. s. ř.); jestliže tak obecný soud neučiní, zatíží své rozhodnutí nejen vadami, spočívajícími v porušení obecných procesních předpisů, ale současně postupuje v rozporu se zásadami vyjádřenými v hlavě páté (především čl. 36 odst. 1, čl. 38 odst. 2) Listiny základních práv a svobod, a v důsledku toho též i v rozporu s čl. 95 odst. 1 úst. zákona č. 1/1993 Sb..*“ Obdobně se vyjádřil i Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 28. 4. 2005, č. j. 5 Afs 147/2004 - 89, publikovaném pod č. 618/2005 Sb. NSS, v němž uvedl, že soud má bezesporu právo posoudit a rozhodnout, které z navržených důkazů provede a které nikoli (§ 52 odst. 1 s. ř. s.), ale toto právo jej nezbavuje povinnosti odůvodnit, co jej vedlo k takovému závěru a z jakého důvodu považuje provedení důkazu za nadbytečné. Shodně judikoval Nejvyšší správní soud i v rozsudku ze dne 1. 4. 2008, č. j. 9 Azs 15/2008 - 108.

Nejvyšší správní soud shledal v absentujícím odůvodnění neprovedení navržených důkazů vadu řízení, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí ve věci samé, a proto je z tohoto důvodu napadený rozsudek městského soudu nepřezkoumatelný.

Stěžovatel dále namítal, stejně jako již v žalobě, že celní orgány při rozhodování o propadnutí jeho výrobků nezohlednily specifické okolnosti případu. Předně poukázal na to, že jeho jednáním mu nevznikl žádný majetkový prospěch a ani nikomu nevznikla škoda. Rovněž argumentoval tím, že v době, kdy vybrané výrobky dovážel, povolením disponoval, pouze ještě nebylo účinné.

Otázkou, jaké důsledky měla skutečnost, že stěžovatel přijímal vybrané výrobky v době, kdy vydané povolení k opakovanému přijímání vybraných výrobků z jiných členských zemí v režimu podmíněného osvobození od daně ze dne 26. 10. 2006, č. j. 10820/06-23-01, ještě nenabylo právní moci, a nebylo tedy platné, se Nejvyšší správní soud zabýval již v rozsudku ze dne 10. 9. 2009, č. j. 7 Afs 14/2009 - 110. V tomto rozsudku vyslovil, že uvedené povolení nabylo právní moci uplynutím lhůty k podání odvolání, která začala běžet ode dne následujícího po jeho doručení stěžovateli. Teprve nabytím právní moci (v souladu s § 13 odst. 14 zákona č. 353/2003 Sb. ve znění účinném do 31. 12. 2006 a obsahem povolení), bylo toto povolení platné.

Stěžovatelovy námitky tedy nejsou důvodné v rovině posouzení zákonnosti jeho jednání, ale jsou důvodné v jiné, s tím bezprostředně související rovině, a sice ohledně pravidel ukládání sankce za jeho protiprávní jednání.

Ustanovení § 42 odst. 11 zákona o spotřebních daních je nepochybně sankčním ustanovením, které umožňuje uložit subjektu, jenž poruší povinnosti podle odst. 1 a 2 citovaného ustanovení, velmi citelnou majetkovou sankci spočívající v odnětí vlastnického práva k výrobkům, jichž se porušení povinností týká. Obecnou zásadou při ukládání jakýchkoli sankcí je proporcionalita mezi závažností protizákonného jednání a citelností sankce, jež za ně může být uložena. Rozsah, v němž se může sankce pohybovat, zpravidla vymezuje zákonodárce, např. stanovením horní a dolní hranice pokuty. Jen výjimečně stanoví sankční automatismus, a sice, že za porušení určité povinnosti musí být bezpodmínečně uložena sankce v zákonem konkrétně určené výši. Sankční automatismus je obecně v oblasti správního trestání nežádoucí, neboť znemožňuje správním orgánům uložit sankci individualizovanou, tedy zohledňující konkrétní okolnosti případu.

Ustanovení § 42 odst. 11 zákona o spotřebních daních nemá povahu ustanovení zakládajícího automatickou povinnost celního orgánu rozhodnout ve všech případech o propadnutí vždy všech výrobků, jichž se týká porušení povinností podle ust. § 42 odst. 1 a 2 citovaného zákona. Dává totiž celnímu orgánu oprávnění, ne však povinnost, rozhodnout o propadnutí. Podle dikce tohoto ustanovení jsou celní ředitelství nebo celní úřad „oprávněny“ uložit propadnutí vybraných výrobků. Nejsou v něm použity jiné nepodmíněné formulace, např. že příslušný orgán „rozhodne o propadnutí“ či „je povinen rozhodnout o propadnutí“. Znamená to tedy, že ust. § 42 odst. 11 zákona o spotřebních daních vytváří příslušnému správnímu orgánu prostor pro správní uvážení, jakou sankci má v konkrétním případě uložit. Je nepochybné, že zpravidla bude rozhodnuto o propadnutí všech zajištěných vybraných výrobků, a to zejména tehdy, bude-li z jednání subjektu, který porušil své povinnosti podle ust. § 42 odst. 1 či 2 zákona o spotřebních daních, zřejmé, že tak činil z důvodů zištných, ve snaze vyhnout se placení spotřební daně či z jiných nekalých důvodů. Na druhé straně by však by bylo zcela neproporcionální použít natolik citelné sankce, jakou je odnětí majetku v hodnotách dosahujících často mnoho tisíc Kč, i v případech, kdy pochybení subjektu, jenž je vlastníkem vybraných výrobků, jsou spíše povahy administrativní a kdy je z jeho jednání patrné, že nejednal ve zlém úmyslu. V takovém případě je namístě rozhodnout o propadnutí pouze části vybraných výrobků či dokonce – v případě z materiálního hlediska zcela bagatelních pochybení - od uložení uvedené sankce zcela upustit.

Úvaha o tom, jaká sankce měla být vzhledem ke konkrétní povaze jednání stěžovatele uložena a zda bylo opodstatněné rozhodnout o propadnutí veškerých zajištěných vybraných výrobků, však v rozhodnutí celního ředitelství absentuje. Celní ředitelství si ust. § 42 odst. 11 zákona o spotřebních daních nesprávně vyložilo jako ustanovení zakládající zákonný sankční automatismus a bez úvah o individualizaci sankce rozhodlo o propadnutí všech zajištěných výrobků. Nesprávné posouzení právní otázky pak vedlo k nezákonnosti napadeného rozhodnutí, neboť jeho součástí není úvaha o tom, jaká sankce má být uložena jako proporcionální povaze stěžovatelova nezákonného jednání.

Na základě výše uvedeného dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost stěžovatele je důvodná, a proto napadený rozsudek městského soudu zrušil. Jelikož řízení před celním ředitelstvím trpí podstatnou vadou, jež mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé, pro kterou bylo rozhodnutí možno zrušit již v řízení před městským soudem, rozhodl Nejvyšší správní soud za použití ust. § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s. současně o zrušení rozhodnutí celního ředitelství a vrácení věci tomuto správnímu orgánu k dalšímu řízení. Tomuto postupu nebrání nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku městského soudu.

O věci bylo rozhodnuto bez jednání postupem podle § 109 odst. 1 s. ř. s., podle něhož o kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud zpravidla bez jednání.

Výrok o náhradě nákladů řízení před městským soudem se opírá o ust. § 60 odst. 1 věta první s. ř. s., podle něhož, nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, jež důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Stěžovatel v řízení o žalobě úspěch měl, proto má právo na náhradu nákladů řízení. Neúspěšné celní ředitelství je povinno zaplatit mu na náhradě nákladů řízení částku 10 640 Kč, která sestává ze soudního poplatku 2000 Kč a odměny za právní zastoupení (3 úkony právní služby v částce 3 x 2100 Kč - převzetí a příprava zastoupení, písemné podání ve věci a účast na jednání před soudem [§ 1 odst. 1, § 7, § 9 odst. 3 písm. f), § 11 odst. 1 písm. a), d) a g) vyhlášky č. 177/1996 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen „vyhláška“)] a náhrada hotových výdajů 3 x 300 Kč [§ 13 odst. 3 vyhlášky].

Výrok o náhradě nákladů řízení před Nejvyšším správním soudem se opírá o ust. § 60 odst. 1 věta první ve spojení s § 120 s. ř. s., podle něhož, nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, jež důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Stěžovatel v řízení úspěch měl, a proto má právo na náhradu nákladů řízení. Protože celní ředitelství úspěch nemělo, je povinno zaplatit stěžovateli na náhradě nákladů řízení částku 5880 Kč, která sestává ze soudního poplatku 3000 Kč za podanou kasační stížnost a z odměny za právní zastoupení (1 úkon právní služby v částce 2100 Kč - podání ve věci samé [§ 1 odst. 1, § 7, § 9 odst. 3 písm. f), § 11 odst. 1 písm. d) vyhlášky], náhrada hotových výdajů v částce 300 Kč [§ 13 odst. 3 vyhlášky] a daň z přidané hodnoty ve výši 20 % z částky 2400 Kč ve výši 480 Kč).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 9. února 2012

JUDr. Eliška Cihlářová
předsedkyně senátu